

DUURZAAMHEID IN DE BLOKFLUITBOUW

TIPS VOOR EEN PRETTIGE HOUDING

THE JAZZIN' RECORDER

JAARGANG 13 - NR.2

EEN PUBLICATIE VAN

Aafab®
blokfluitcentrum

BLOKFLUITIST

● INTERVIEW

EEN NIEUW DUO VAN VAUGHAN WILLIAMS! ROSE ATKINSON & JORIS VAN GOETHEM

Het gebeurt niet elke dag dat er een nieuwe blokfluitsuite van een wereldwijd bekend componist als Ralph Vaughan Williams gevonden wordt. Wel ja, niet echt maar toch bijna voor blokfluit. 'Blokfluitist' vroeg Rose Atkinson, voorzitter van The Pipers' Guild en fervent blokfluitiste, naar die vondst en publiceert hier de allereerste uitgave van *Contrapunctus*, een deel uit deze suite. Joris Van Goethem bespreekt voor ons de stijl ervan.

Hoeveel van jullie kennen het kwartet *Suite for Four Pipes* van Vaughan Williams? Ik speelde het voor het eerst als tiener, maar het is mij toen nooit opgevallen dat het niet voor blokfluit geschreven was. Een paar jaar later kwam ik het weer tegen toen ik een uitvoering hoorde door een kwartet bamboefluiten – het instrument waarvoor het geschreven werd. Het was voor mij een openbaring en ik werd lid van The Pipers' Guild om zo zelf bamboefluiten te leren maken en bespelen.

Bamboefluiten werden in de jaren '20 van de vorige eeuw ontwikkeld door Margaret James als een middel om muzikales te kunnen geven aan kinderen die niet beschikten over 'echte' instrumenten. In 1932 richtte zij The Pipers' Guild op en in 1933 werd Ralph Vaughan Williams gekozen als voorzitter. Hij vond dat muziek maken voor iedereen zo toegankelijk mogelijk gemaakt moest worden en dus was hij een echte voorstander van de bamboefluit. Hij schreef in 1940: "Als we niet opletten, ontdekken we straks dat we naar niemand meer kunnen luisteren want we hebben niet het zaaibed aangelegd waaruit steviger planten gaan groeien. Om ons tegen zo'n catastrofe te beschermen bestaat nu The Pipers' Guild waar iedereen niet alleen zelf muziek maakt maar ook zijn eigen instrument bouwt."

In 1933 schreef Vaughan Williams een *Suite for Two Pipes* voor de zomercursus van The Pipers' Guild voor dat jaar in Chichester. Een verslag van de leider van die cursus zegt daarover: "Het betekende heel veel uren heel hard werken voor de docenten. Het is niet overdreven om te zeggen dat het nieuwe muzikale idioom hen tot wanhoop bracht. Het is een lastig geheel van een bijzondere, blijvende bekooring." Jammer genoeg lijkt de *Suite* toen verder vergeten; het stuk werd nooit in een werkenlijst opgenomen, laat staan gepubliceerd,

in tegenstelling tot de *Suite for Four Pipes* die Vaughan Williams in 1939 schreef.

Snelle overstap naar 2010: het *Flanders Recorder Quartet* besluit om Vaughan Williams' *Suite for Four Pipes* uit te voeren en op te nemen met de instrumenten waarvoor het stuk geschreven was. Tom Beets en Joris Van Goethem leren hun eigen bamboefluiten maken, het begin van hun liefdesaffaire met dat instrument, en in 2018 volgt Joris in de voetstappen van Vaughan Williams en wordt voorzitter van The Pipers' Guild. Ergens tijdens dat traject zeg ik dat we nog wat ongepubliceerde duetten van Vaughan Williams hebben die zij misschien wel interessant vinden... En dan gaat de bal aan het rollen.

Een selectie van bamboefluiten, sopranino tot grootbas, gemaakt en versierd door Rose.
Photo: Rose Atkinson

Ik vind het geweldig dat Tom en Joris, onder de naam *Flanders Recorder Duo*, net zoveel van deze muziek houden als wij en dat zij besloten om de *Suite* op te nemen op hun duo-cd. Bovendien is het geweldig dat we nu met de hulp van Tom en Joris en met toestemming van de Vaughan Williams Charitable Trust eindelijk de *Suite for Two Pipes* kunnen uitgeven, zodat veel meer mensen er van kunnen genieten. Informatie over The Pipers' Guild kun je vinden op www.pipersguild.org. (RA)

Pergolesi en een kopje thee

Bij het spelen van dit duo denk je al van bij de eerste noten aan Pergolesi's fascinerende *Stabat Mater*. Zo bovenaards mooi dat zelfs Bach er niet aan kon weerstaan en zijn eigen arrangement schreef, *Tilge, Höchster, meine Sünden* BWV 1083.

“Laat dit niet de tranen glijden”, schreef de Franse pianist en componist Antoine François MarmonTEL al in 1778 over Pergolesi's muzikale testament en hetzelfde kan je beweren over Vaughan Williams' *Contrapunctus*. Net als Pergolesi opent hij met een unisono noot die overgaat in een dissonant. Speel samen eens lekker lang enkel de eerste noot van de maten 2, 3 en 4 en je weet niet wat je hoort. Er zijn nog heel wat meer heerlijke dissonante snoepmomenten. Geef ze het respect dat ze verdienen en speel er niet te snel over. Vanaf maat

5-8 wordt de harmonie minder scherp en gaat alle aandacht naar het steeds hoger wordende register. Een beetje rust, of is het berusting, om daarna in maat 9 terug de wereld van de spannende samenklanken in te duiken.

Je kan er haast niet naast kijken: de maten 12 tot 16 zijn een festival van sierlijke achtsten. De bogen hoef je niet angstvallig letterlijk te nemen. Zachte articulaties in combinatie met enkele echte bogen geven deze passage de nodige *flow*. Gedaan met al die elegantie in maat 17 en terug naar het klanklandschap van de eerste maten. Om deze overgang in stijl te vertolken kan je lichtjes afremmen eind maat 16 en de laatste toon van die maat zo lang spelen als je durft. Maat 17 wordt zo subliem en zorgvuldig aangebracht. Vergelijk het met een goedgevuld heet kopje thee dat je voorzichtig aan iemand aangeeft. In pianissimo hoor je nu de beginmelodie. Wondermooi en pakkend als je dit subtiel en ingetogen vertolkt. Als een verre herinnering aan lang vervlogen tranen.

Wil je graag de vier andere delen van dit heerlijke duo ontdekken dan kan dat via deze website: www.flanders-recorder-duo.be onder 'partituren'. Het wordt pas helemaal hemels als je op een cursus je eigen bamboefluit bouwt en die gaat bespeelen, een serieuze aanrader: www.bamboefluiten.nl. Veel speelplezier! (JVG)